

MAN SKA ALDRIG SÄGA ALDRIG, GÖRAN PERSSON

ANN-SOFIE DAHL

Att som statsministern hävda att Sverige aldrig, under inga som helst omständigheter och vad som än händer runtomkring oss skulle komma på tanken att söka stöd från NATO tyder på dåligt omdöme. Att använda ordet aldrig i detta sammanhang är dessutom historielöst.

Svenska Atlantkommittén bildades under förra året för att bidra med information och diskussion om Sveriges förhållande till NATO. Men aldrig hade vi väl trott att behovet av information skulle sträcka sig ända upp till landets högsta topp.

Statsminister Göran Perssons besked i slutet av september till NATOs generalsekreterare Javier Solana att Sverige aldrig skulle kunna ge några säkerhetsgarantier till NATOs medlemsländer kan åtminstone tydas som att Svenska Atlantkommittén har en uppgift att fylla på många håll och nivåer, även där vi kanske minst väntat det. Förutom att formuleringen är olycklig, vilket också påpekats, och ger sken av att det är världens största försvarsallians

som skulle vara i behov av assistans från Sverige, är själva utgångspunkten felaktig i Perssons publika resonemang.

Till att börja med är det inte statsministern som på egen hand avgör vilken säkerhetspolitisk doktrin som landet i eviga tider ska begåvas med. Det gör svenska folket (vars åsikter i frågan dessutom är synnerligen oklara), för en mandatperiod åt gången. Ordet "aldrig" är med andra ord inte att rekommendera i dessa sammanhang.

Intimt NATO-samarbete

Till saken hör också att säkerhetspolitiska bedömare idag i de flesta fall kommer till en annan uppfattning än Persson vad det gäller Sveriges förhållande till NATO. I de kretsarna ser man nyttan av flexibilitet och nytänkande, av anpassning till förändrade villkor i en föränderlig värld. Där är man också väl medveten om de viktiga resultaten från Neutralitetspolitikkommisionens rapport, som

visade att Sveriges förhållande till den västliga försvarsalliansen varit synnerligen gott under decenniernas lopp trots officiella försäkringar om oberoende. Samma försvarsallians till vilken vi enligt statsministern aldrig skulle kunna ge några löften om ömsesidigt stöd har vi med andra ord alltid haft ett synnerligen intimt och fruktbart samarbete med, under hela NATOs existens.

Bedömningen idag är dessutom – även inom Perssons egen regering – att det är på detta nära förhållande som Sverige bör bygga vidare, på ett eller annat vis, med eller utan regelrätt medlemskap. Precis som har gjorts under de senaste åren när Sverige valt att ingå i gruppen av Partnerskapsländer (PfP) och därefter som medlem i det Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPC) som bildades under den gångna sommaren. Till det kommer att svenska soldater och officerare idag befinner sig under NATO-befäl i Bosnien.

Att hävda att Sverige aldrig, under

Fil dr ANN-SOFIE DAHL är säkerhetspolitisk forskare samt generalsekreterare i Svenska Atlantkommittén.

inga som helst omständigheter och vad som än händer runtomkring oss – om så brinnande krig skulle bryta ut runt om hörnet – skulle komma på tanken att söka det stöd som en fullvärdig medlem i NATO kommer i åtnjutande av tyder på en skrämmande brist på flexibilitet och en lika skrämmande dos av neutralitetsdogmatism. Det är också en inställning rakt på tvärs mot landets traditionella betoning av vikten av handlingsfrihet i säkerhetspolitiken. Ett lands säkerhetspolitik måste väl ändå rimligen anpassas till dagsläget i omvärlden; inte till enskilda politikernas stelbenta preferenser. Folkets bästa – dvs dess överlevnad i frihet – måste vara det som alltid kommer i absolut första hand.

Många budskap

Nu är det emellertid inte helt enkelt att rakt av bedöma var Göran Persson befinner sig åsiktsmässigt vad gäller säkerhetspolitik. För det har de olika budskapen varit väl många. Tämligen regelbundet återvänder dock statsministern till den uppenbart bärande tanken att Sverige genom alliansfriheten kan spela en viktig roll i Östersjön.

Det är en roll som ett land enbart antas kunna inneha om det befinner sig utanför klubben av allierade, enligt det synsätt som bland annat Persson företräder. Att ett NATO-land skulle vara förhindrat att bedriva en aktiv utrikespolitik liknande den som Sverige gjort sig ett namn genom är dock en nyhet som inte nått

fram till t ex Danmark, Norge och Nederländerna, som alla gjort sig kända för en synnerligen självständig utrikespolitisk hållning. För att inte nämna Frankrike. Visserligen lämnade Frankrike NATOs militära samarbete 1966 men landet har alltid noga sett till att hålla sig kvar i det politiska samarbetet. Och det torde näppeligen kunna beskyllas för något större mått av utrikespolitisk undfallenhet eller passivitet.

I Östersjön är det NATO-landet Danmark som allmänt anses ha gjort den största diplomatiska insatsen för de baltiska grannarna. Så var det också till Köpenhamn och inte Stockholm som President Clinton reste efter Madridmötet i juli för att tacka Danmark för dess arbete för att stärka de baltiska staternas säkerhet. Tack vare bland annat danska insatser kom de baltiska staterna att nämnas som möjliga kandidater för den andra utvidgningsrundan. Dansk politik är med andra ord ett gott bevis på att utrikespolitisk aktivism är fullt möjlig för ett allierat land; och den visar tillika den stora poängen med att ingå med full rösträtt i den församling som har det största inflytandet på utvecklingen om man vill få saker och ting utträttat.

Tanken att Sverige kan spela en så speciellt betydelsefull och unik roll som alliansfri är inte en uppfattning som delas av länder med en mer realistisk syn på fredens osäkra villkor. Exempel på detta är de baltiska staterna, som själva inget annat vill än bli insläppta i NATO och som därför

finner den avvisande svenska attityden minst sagt underlig, eller våra finska grannar, som inte har för vana att förvilliga sig i neutralitetsromantiska drömmier. Inte heller delas den av de demokratiska länder som osjälvviskt förväntas rycka till vår assistans, om och när det värsta skulle hända.

Säkerhetsgarantier kan den Perssonska regeringen alltså aldrig någonsin tänka sig för Sveriges del (eller i alla fall inte så länge den innehar regeringsmakten). Däremot har regeringen glatt snegljat mot det "nya NATO" som bland annat Göran Perssons företrädare i ämbetet ansåg skulle kunna utvecklas till en intressant aktör för Sveriges del om några år.

Velourbygge?

Det "nya NATO" figurerar i alla tänkbara sammanhang och refereras till av alla politiska partier, men det är ett begrepp som borde analyseras närmare. Vilka fördelar har t ex detta "nya" NATO för Sveriges del jämfört med det gamla, eller för andra länder som idag inte ingår i Alliansen? Och vad innebär egentligen detta "nya" NATO – att det "gamla" raderas bort, sjunker i bakgrunden, ignoreras, och att de ursprungliga uppgifterna för stå åt sidan för ett konturlöst modellbygge av velour? Eller att NATO har en direktlänk med Ryssland, och att allt annat underordnas denna relation?

Om det "nya" NATO enbart antas handla om att Alliansen har fångat in så gott som samtliga Europas stater i

olika former av formellt och praktiskt samarbete så är det inte längre så nytt; det har man mer eller mindre målmedvetet sysslat med under olika former alltsedan Sovjetunionens sammanbrott 1991. Och måhända är det "gamla" NATO med säkerhetsgarantier och förmågan att komma till undsättning som vi, och många andra länder, skulle vara mest betjänta av om vi en dag skulle vilja ändra vår politik?

Av alla vackra ord som sprids om den "nya" Alliansen är det lätt att tro att den "gamla" var – och är, ty den existerar i allra högsta grad – mest bara skräp. Så är verkligen inte fallet. NATO är i sin "gamla" skepnad en synnerligen användbar produkt, så funktionsduglig att den tog kål på fienden utan att avlossa ett endaste skott. "Peacekeeping" är sannerligen ingen ny uppgift för NATO, som så ofta hävdas, tex av utrikesminister

Lena Hjelm-Wallén i TV:s *Åtta dagar* i somras; hela Alliansens grundtanke

”
Det var NATOs fredsbevarande arbete som ledde till det oblodiga slutet på det kalla kriget, och till den historiska övergången till demokrati, fred och frihet för länderna bakom den forna Järnridån. Det borde någon gång kunna framhållas i debatten.
”

och existens är uppbyggd på just fredsbevarande arbete och ett synnerligen effektivt sådant, dessutom.

Det var NATOs fredsbevarande

arbete som ledde till det oblodiga slutet på det kalla kriget, och till den historiska övergången till demokrati, fred och frihet för länderna bakom den forna Järnridån. Det borde någon gång kunna framhållas i debatten.

Men att så inte görs är egentligen inte ägnat att förvåna, inte med tanke på hur slarvig och ogenomtänkt behandlingen av NATO, och kunska- perna om densamma, alltför ofta är i vårt land. Det är just därför Svenska Atlantkommittén har bildats, med ambitionen att kunna räta upp en stundtals haltande och förvirrad debatt genom att sprida information och upplysa om NATOs verksamhet. Sveriges nationella säkerhetsintressen gynnas nämligen inte på minsta vis av att vår närmaste samarbetspartner omges av dimmiga begrepp och suddiga kunskaper.

ORD

Uppstramning

När självaste Anna Hedborg rör sig i liberal riktning då är geologiska krafter i rörelse, det är Berg sjunken djup stån upp. "Dagens system uppmanar inte till att visa någon arbetsförmåga", säger Anna Hedborg om förtidspensionärerna och det ligger någonting i det för hittills har det varit så att när man väl har tagit sig in i reservatet har man haft sitt på det torra till döddagar. Enda hotet i tillvaron som rentier har varit att bli ertappad med att arbeta, men nu ska det bli möjligt att ta påhugg både här och

där och bara få förtidspensionen reducerad med lönen, men annars ha försörjningen intakt och säkrad, tickande som ett rogivande urverk i sängvärmens mörka och kalla vintermorgnar.

Förtidspensionärer som "väljer att arbeta svart" som förslaget så värdeneutralt formulerar sig, ska, om de upptäcks, få sin förtidspension omprövad. Man säger inte att då (jävlar!) dras den in, direkt, utan diskussion, och därefter kan de se sig i månen efter pengarna, utan man bestämmer sig lite löst för att "ompröva", och vem vet,

man kanske kommer till samma resultat som förut, att de får behålla pensionen om de inte gör så där mera.

Numera blir man inte längre förtidspensionär för att man tittar in och fyller i blanketten, som tidigare, numera har man stramat upp villkoren, numera krävs "ett komplett beslutsunderlag som omfattar till exempel läkarintyg". Antalet förtidspensionärer har legat på ca 400 000 de senaste åren till en kostnad av ca 40 miljarder om året.

Helena Rivière